

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

Ярослав РЕДЬКВА

«31» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Мовна маніпуляція: читаємо інформаційні тексти між рядків

вибіркова

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціалізація B11.01 Українська мова та література

Спеціальність B11 Філологія

Галузь знань B Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий магістерський

Філологічний факультет

Мова навчання українська

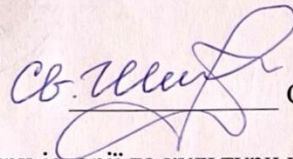
Чернівці
2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни *«Мовні засоби маніпуляції в текстах інформаційного стилю»* складена відповідно до освітньо-професійної програми *«Українська мова та література»*.

Розробник: к. філол. н., доц. Оксана ДАСКАЛЮК

Викладач: к. філол. н., доц. Оксана ДАСКАЛЮК

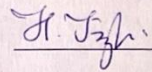
Погоджено з гарантом ОП

Світлана ШАБАТ-САВКА

Затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови
Протокол № 2 від 25 серпня 2026 року

Завідувач кафедри історії
та культури української мови

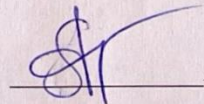

Наталія КОЛЕСНИК

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

Мета дисципліни. Курс „Мовна маніпуляція: читаємо інформаційні тексти між рядків” продовжує лінгвістичні курси, пов’язані з прочитанням та тлумаченням текстів. Магістрам пропонуємо навчитися виявляти ті мовні засоби, які впливають на читача, на його інтерпретацію основного інформаційного блоку, вміти бачити різні додаткові смисли, вкодовані в головний наратив. Курс покликаний навчити працювати з текстами напрочуд поширеного сьогодні інформаційного стилю, читати різні текстові рівні та прогнозувати їхній вплив на аудиторію.

Курс допоможе доповнити знання студентів у сфері можливостей прочитання текстів (на прикладі величезної сучасної бази текстів інформаційного стилю), навчити працювати з різними рівнями тексту, передбачати той чи той вплив, які несуть наративи різних політичних партій, комерційних організацій тощо. Також курс доповнить історичні дисципліни, пов’язані з мовною політикою, а також дасть нові знання щодо мовних засобів інтерпретації подій, явищ, персон тощо, які створюють маніпулятивний вплив як явний, так і прихований.

Пререквізити.

Магістерські семінар з комунікативної лінгвістики, лінгвосинергетики.

4. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

– **знати:**

- особливості текстів інформаційного стилю, ключові моменти їхнього прочитання та трактування;
- мовні засоби створення маніпулятивного впливу;
- різні рівні прочитання тексту та їх взаємодію;
- прийоми нейролінгвістичного та нейробіолінгвістичного впливу;
- механізм ведення інформаційних війн з погляду використання мовних засобів.

– **вміти:**

- виявляти мовні засоби створення маніпулятивного впливу;
- різнорівнево читати тексти інформаційного стилю;
- використовувати маніпулятивні техніки у своїх текстах;
- знаходити і пояснювати мовні прийоми впливу в текстах різних жанрів.

Компетентності:

ЗК – загальні

ЗК-8	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК-9	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК – фахові

ФК-8	Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.
ФК-12	Здатність чітко визначати й ідентифікувати мовознавчі напрями та школи; виокремлювати та кваліфікувати наукові проблеми в галузі лінгвістики.

Результати у вигляді програмних результатів навчання

ПР-4	Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
ПР-5	Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
ПР-6	Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
ПР-10	Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).
ПР-15	Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Мовні засоби маніпуляції у текстах інформаційного стилю”												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекцій	практичних	семінарських	лабораторних	самостійних	індивідуальних завдань	

										бо та	да нн я	
Денна	1	2	3	90	3	14	16			60		залік
Заочна	1	2	3	90	3							залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Комунікативне призначення текстів інформаційного стилю											
Тема 1. Інформаційний стиль як підвид публіцистичного • 1. Сфера поширення та мовні засоби публіцистичного стилю. 2. Інформаційн ий стиль як “дитя” глобалізації. 3. Основні вимоги до текстів інформаційного стилю.	8	2	2			4						
Тема 2.	10	2	2			6						

Мовленнєвий вплив як об'єкт лінгвістичних досліджень 1. Герменевтика як наука про ретельне прочитання тексту. 2. Лінгвістичні напрями, які вивчають мовленнєвий вплив. 3. Основні мовні засоби, які створюють вплив на реципієнта.												
Тема 3. Аналіз мови радянського тоталітаризму 1. Мовні засоби для створення світу наших і ворогів. 2. Ідеологізація лексики в радянському дискурсі.	10	2	2			6						
Тема 4. Сучасні політичні тексти як полігон управління в маніпуляціях 1. Сучасний політичний текст	12	2	2			8						

як об'єкт лінгвістичного вивчення 2.Аналіз маніпулятивних прийомів, найпопулярніших у текстах політики різного жанру і спрямування.												
Тема 5. Рекламний дискурс з погляду мовних маніпуляцій 1.Психолінгвістичні прийоми рекламного впливу. 2.Маніпулятивні прийоми в рекламному дискурсі. 3.Формула впливу рекламного дискурсу	14	2	2			10						
Разом за ЗМ1	54	10	10			34						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Мовні засоби створення маніпулятивного впливу											
Тема 1. Лексичні та фразеологічні засоби створення маніпулятивного впливу 1.Лексичні засоби	12	2	2			8						

маніпуляції. 2.Евфемізми. 3.Метафоризація мовлення та її маніпуляційний ефект. 4.Фразеологізм и як елемент маніпуляції.												
Тема 2. Морфолого-синтаксичні засоби вербалізації маніпулятивного впливу. Маніпулятивні можливості фігур мови 1.Наративна психологія або Як текст “працює” з мозком. 2. Маніпулятивні заголовки. 3. Хибна аргументація. 4. Синтаксичні засоби посилення експресії в політичному тексті. 5. Морфологічні одиниці на службі в маніпулятора. 6. Експресивний	10	2	2			8						

СИНТАКСИС.												
Тема 3. Базові приписи лінгвістичної експертизи тексту 1.Історія виникнення лінгвістичної експертизи. 2.Поняття “лінгвістичної експертизи”. 3.Принципи проведення лінгвістичної експертизи.	14		2			10						
Разом за ЗМ 2	36	4	6			26						
Усього годин	90	14	16			60						

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми, вид роботи
1.	Інформаційний стиль як підстиль публіцистичного <i>Види роботи: тезові конспекти, підготовка до усних відповідей</i> 1. Написати своє визначення інформаційного стилю й аргументувати потребу його включення до решти основних стилів мови. 2. Підготувати приклади оголошень (комунального чи соціального характеру) з аналізом помилок (акцент на надмірне мовлення, яке створює додатковий вплив на адресата).
2.	Мовний / мовленнєвий вплив як предмет вивчення різних наукових течій <i>Види роботи: опрацювати теоретичний матеріал, підготувати тезові конспекти</i>

	1. Вплив як предмет вивчення різних гуманітарних наук. 2. Герменевтика як перша спроба тлумачити тексти.
3.	Мовленнєва маніпуляція - основний успіх більшовиків <i>Види роботи: підготувати доповіді на тему як більшовицький режим створював образ ворога / героя, перегляд відео</i> 1. Основні мовні прийоми, використані більшовиками для утримання влади 2. Невербальні засоби впливу (загальна характеристика в тоталітарних режимах) 3. Робота з текстами преси 20-30-х років минулого століття.
4.	Сучасні тексти від політтехнологів <i>Види роботи: усні та письмові відповіді</i> 1. Інформаційні війни: мова як зброя 2. Нація овочів?: як виокремити лінгвістичну частину в науці про політичні маніпуляції
5.	Рекламний текст з погляду використання маніпулятивних мовних засобів <i>Види роботи: усні та письмові відповіді, демонстрація слайдів</i> 1. Як працює текст реклами з реципієнтом. 2. НЛП на службі в рекламників.
6.	Лексичні та фразеологічні засоби з погляду мовного впливу <i>Види роботи: усні та письмові відповіді, дискусія</i> 1. Види мовного впливу. 2. Міфологеми в текстах.
7.	Аналіз граматичних засобів мови в ракурсі їх потенційного впливу на реципієнта <i>Види роботи: усні та письмові відповіді, дискусія</i> 1. Словотвірні засоби в рекламі. 2. Конструкція речення та її вплив на сприйняття інформації.
8.	Кримінальна лінгвістика <i>Види роботи: усні та письмові відповіді</i> 1. Лінгвіст як експерт в криміналістиці. 2. Основні етапи лінгвістичної експертизи тексту.

Завдання для самостійної роботи студентів

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо під час вивчення тем кожного змістового модуля.

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента „Мовні засоби впливу в текстах інформаційного стилю” полягає в таких видах роботи:

- 1) опрацювати додаткову літературу;
- 2) підготувати усну відповідь до семінару або письмову (зокрема конспект);
- 3) опрацювати матеріали різного формату, надані для самостійного вивчення на платформі Moodle.

№	Назва теми
1	Інформаційний стиль як вимога нашого часу 1. Опрацювати статтю Б. Потятинника “Патогенний текст” (25 років опісля). 2. Пояснити роль текстів інформаційного стилю у формуванні думки користувачів Інтернету (інфотекст як продукт копірайтера)
2	Мовний вплив з погляду різних наук 1. Опрацювати “Сугестивні технології маніпулятивного впливу” (окремі теми підручника). 2. Опрацювати “Нейробіолінгвістика: загрози та правовий статус” (окремі теми навчального посібника). 3. Підготувати виступ про герменевтику як науку, що тлумачить тексти
3	Мова як зброя тоталітарних режимів 1. Опрацювати книжку Є. Кузнецової “Мова-меч. Як говорила радянська імперія”. 2. Опрацювати книжку Л. Масенко “Мова радянського тоталітаризму”. 3. Опрацювати книжку В. Клемперера “Мова Третього рейху”. 4. Поміркувати над походженням такого явища як пропаганда.
4	Текст як продукт сучасних політтехнологій 1. Опрацювати книжку О.Мороз “Нація овочів?”. 2. Опрацювати книжку Г.Почепцова “Сучасні інформаційні війни”. 3. На вибір проаналізувати слогани, основні мовні прийоми певної політичної сили, прокоментувати їх ефективність.
5	Рекламні тексти з погляду їх впливу на реципієнта 1. Опрацювати працю Н. Кутузи “Рекламний та PR-дискурс: аспекти впливу”. 2. Комерційні тексти з погляду мовника. 3. Підготувати тексти реклам, які, на вашу думку, мали ефективну кампанію. Порівняти вплив національно-культурного елементу в рекламах-перекладах.
6	Лексичні та фразеологічні одиниці як елементи мовного

	впливу 1. Підготувати доповідь про фразеологізми в рекламі 2. Гра слів як елемент впливу
7	Граматичні засоби як елементи мовного впливу 1. Проаналізувати на основі найновіших лінгвістичних досліджень, які граматичні засоби вирізняють як маркери мовного впливу. 2. Укласти перелік найпопулярніших синтаксичних конструкцій рекламних слоганів.
8	Лінгвістична експертиза тексту 1.Опрацювати працю Гарбери І. Основи лінгвістичної експертизи тексту 2.Зробити лінгвістичну експертизу тексту за запропонованим зразком

Методи навчання

Словесні (лекція, пояснення, роз'яснення, розповідь, бесіда, інструктаж, дискусія), практичні (експеримент, управління, навчально-продуктивна праця, правка тексту), наочні (демонстрації, спостереження), робота з підручниками, посібниками, додатковим матеріалом (реферування, швидкий огляд, цитування, складання плану, конспектування, перегляд, вправи за „електронним учителем” і т. ін.), робота з ChatGPT.

Система контролю та оцінювання

Практичні заняття з елементами дискусії, колоквіуми. Індивідуальна робота з елементами пошукової, інтерактивні методи (обговорення відео з елементами маніпулювання думкою, а також відео з поясненнями маніпуляцій). Методи стимулювання та мотивації навчання (розбиття на окремі групи, колективне визначення кращих робіт). Пошуковий, дослідницький, проблемний методи (аналіз текстів різного періоду, акцент на ідеологічних моментах та їх називаннях у цих текстах). Словесні, монологічні та діалогічні методи (розповідь, пояснення, дискусія).

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усні і письмові відповіді на практичних заняттях, письмові роботи різних видів, тестування, реферативні повідомлення.

Формою підсумкового контролю є *залік*

Засоби оцінювання:

засоби усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування;

засоби письмового контролю: контрольні роботи, реферати, підсумкове письмове тестування, самостійні роботи, виконання вправ;

засоби самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, 100 балів, яка є сумою за виконання практичних завдань, поточне та підсумкове тестування, домашню роботу та бали, отримані під час заліку. Виставляючи рейтинговий підсумковий бал, обов'язково враховуємо присутність студента на заняттях (зокрема й на лекційних), активність студента під час практичного заняття; випадки недоброчесності (використання інтернет-ресурсів під час самостійних робіт), списування та плагіат; результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

100 – 90 балів (А – “відмінно”) ставиться, якщо студент повністю засвоїв теоретичний матеріал з курсу, логічно і послідовно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить приклади і коментує їх, порівнює з фактами власного досвіду та вивченими на курсі. Обов'язковою вимогою є опрацювання додаткової літератури, використання отриманих самостійно знань під час висвітлення питань. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

89 – 70 балів (В, С – “добре”) студент отримує за умови, якщо засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його. Наводить приклади, але є незначні складнощі з усвідомленням системних зв'язків, коментуванням мовних явищ чи логічних зв'язків між подіями. Студент не завжди дотримується логіки викладу, хоча вільно орієнтується у теоретичному матеріалі, проте інколи припускається поодиноких помилок.

69 – 50 балів (D, E – “задовільно”) отримує студент, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно й послідовно, не наводить прикладів або плутає їх. Проте може коментувати опорні поняття курсу.

49 – 1 бал (FX, F – “незадовільно”) ставиться у разі, якщо відповіді студента свідчать про епізодичні знання з курсу, які не дають цілісного уявлення про ключові питання курсу. Студент не може дати повної відповіді на питання, плутає моделі комунікації, характеристики психотипів, не орієнтується в основних поняттях курсу.

Оцінюючи знання студентів під час усних відповідей на практичних заняттях, викладач послуговується такими критеріями:

- рівень розуміння теоретичних понять, вміння підбирати приклади з фактичного матеріалу ;
- обізнаність з основною та додатковою літературою до теми;
- уміння логічно, послідовно викладати матеріал;
- уміння інтерпретувати та узагальнювати інформацію під час відповідей;
- загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді.

Оцінюючи письмові завдання (зокрема домашні), до уваги беруть такі критерії:

- повнота розкриття теми;
- підбір джерел для виконання роботи;
- наявність прикладів, які демонструють розуміння студентом порушеної проблеми;
- грамотність та логічність викладу матеріалу.

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2			Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	7	7	7	7	8	7	10		

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Усне опитування, виконання вправ, індивідуальне навчально-дослідне завдання (опрацювання тексту або відео, оцінювання рівня маніпулятивного впливу з коментуванням вжитих мовних засобів), виконання завдань з пошуку мовних засобів маніпуляції у текстах сучасних (або радянських) ЗМІ, тестування.

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Що спричинило появу інформаційного стилю і як його тлумачать / називають сучасні мовознавці?
2. Які тексти ви б зарахували до інформаційного стилю, якими критеріями при цьому послуговуєтеся?
3. Як працює з текстами герменевтика? Чи варто застосовувати її прийоми до текстів нехудожніх?
4. Що таке маніпулятивний вплив? Яка його мета і які засоби реалізації?
5. Маніпуляція — це лише негативний вплив?
6. Як виникла пропаганда? Наведіть приклади використання текстів (короткого формату) пропагандистського спрямування в різних тоталітарних режимах.

7. Якщо порівняти підбір мовних засобів для пропаганди в різних політичних системах, то як би виглядав перелік найбільш використовуваних мовних одиниць / прийомів?

8. Як відрізняється імпліцитний мовний вплив від експліцитного?

9. Які ви знаєте способи імпліцитного впливу?

10. Які ви знаєте способи експліцитного впливу?

11. Які мовні засоби маніпуляції можна сьогодні побачити в політичних рекламних текстах?

12. Чи наявна разюча відмінність між основними мовними засобами впливу в комерційній рекламі та політичній?

13. Назвіть найбільш вдалі рекламні слогани і найбільш невдалі, поясніть свій вибір.

14. Які прийоми НЛП використовують копірайтери?

15. Які частини мови створюють предметний текст? А які частини мови ускладнюють текст, зменшуючи таким чином його вплив?

16. Антоніми, омоніми, пароніми, синоніми, прецедентний текст як засоби мовного впливу.

17. Які синтаксичні конструкції (стилістичні фігури) найчастіше використовують у слоганах?

18. Як “працюють” паремії, евфемізми, метафори в текстах інформаційного стилю?

19. Що таке лінгвістична експертиза тексту?

20. Які етапи аналізу тексту на наявність мовного впливу ви використаєте, читаючи політичний текст, роблячи професійну експертизу?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Інформаційний стиль: проблема вирізнення, жанрове розмаїття.

2. Основні ознаки тексту інформаційного стилю. Які мовні засоби його ускладнюють?

3. Які вимоги до якісного тексту інформаційного стилю?

4. Сформулюйте ваше розуміння поняття “мовний вплив”, які його види вирізняють.

5. Способи імпліцитного мовного впливу. Аналіз їхньої ефективності.

6. Способи експліцитного мовного впливу. Найпоширеніші тексти з відкритим волевиявленням.

7. Що таке герменевтика? Її зв'язок з лінгвотекстологією.

8. Маніпуляція: походження терміна, характеристика явища.

9. Як виникла пропаганда?
10. Чим пропаганда відрізняється від маніпуляції?
11. Короткий аналіз мовних засобів маніпуляції, використовуваних більшовиками.
12. Короткий аналіз мовних засобів маніпуляції, використовуваних гітлерівцями.
13. Короткий аналіз мовних засобів маніпуляції, використовуваних в сучасних політичних кампаніях.
14. Короткий аналіз мовних засобів маніпуляції, використовуваних в рекламних кампаніях.
15. Які прийоми НЛП можна побачити в сучасних рекламних текстах?
16. Сугестивні елементи політичної і рекламної комунікації.
17. Охарактеризуйте лексичні засоби створення маніпулятивного впливу в текстах інформаційного стилю.
18. Охарактеризуйте роль стилістичних фігур та прийомів для створення мовного впливу.
19. Метафора як засіб чинення маніпулятивного впливу.
20. Епітети, порівняння, антитези, гіперболи та мейозиси як засоби маніпулятивного впливу.
21. Морфолого-синтаксичні засоби творення маніпулятивного впливу.
22. Лінгвістична експертиза тексту: короткий опис.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Рекомендована література

Базова

1. Гарбера І. В. Основи лінгвістичної експертизи тексту. Навч.-метод. посібник. Вінниця, 2020. 220 с.

2. Гончарук Т.В., Джугла Н.В. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. Київ : Вид-во Ліра-К, 2021. 254 с.
3. Космеда , Т. (2021). Лінгвістика кримінального дискурсу. Нове польське видання. *Лінгвістичні студії*, 194-198
4. Кузнєцова Є. Мова-меч. Як говорила радянська імперія. Глибока : Твоя підпільна гуманітарка, 2023. 376 с.
5. Сугестивні технології маніпулятивного впливу. Навчальний посібник. Київ : Вид. дім “СКІФ”, 2023. 248 с.
6. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 200 с.

Допоміжна

1. Зарембо К. та ін. Писати аналітику може кожен. Мистецтво переконливого тексту. Київ : Віхола, 2021. 224 с.
2. Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ : Книголав, 2019. 384 с.
3. Мороз О. Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців. Київ : Yakboo Publishing, 2020. 288 с.
4. Померанцев П. Це не пропаганда. Подорожа на війну проти реальності. Київ : Yakboo Publishing, 2020. 286 с.
5. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”. 2015. 497 с.
6. Почепцов Г. Тоталітарна людина. Нариси тоталітарного символізму і міфології. Київ : Дух і літера, 2024. 176 с.
7. Brown P. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. 345 p.

6. Інформаційні ресурси

Інформаційна

гігієна...

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+IH101+2021_T3/about# =

Chomsky N. Necessary Illusions Thought Control In Democratic Societies. London : Pluto Press, 1999. 573 p.
<http://goodtimesweb.org/industrial-policy/2013/Noam-Chomsky-Necessary-Illusions.pdf>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- *«Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»*
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

- *«Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»*
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/plozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>

- *«Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»*
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenyi-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

✓ - додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльн